

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ-4101-30-02/2012
P/11/134

Szczecin, dnia 7 lutego 2012 r.

Pan
Bronisław Karpiński
Burmistrz Kamienia Pomorskiego

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie przeprowadziła w Urzędzie Miejskim w Kamieniu Pomorskim (Urząd) kontrolę w zakresie utrzymania przez gminy czystości i porządku w miejscach publicznych w latach 2009 – 2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 12 grudnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości ocenia realizację, w latach 2009 – 2011 (I półrocze), zadań Gminy, dotyczących utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące oceny częściowe i uwagi:

1. NIK negatywnie ocenia tworzenie w Gminie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na jej terenie.

Regulamin utrzymania czystości i porządku został uchwalony przez Radę Miejską w dniu 16 lutego 2006 r. Nie był aktualizowany, pomimo zmiany w 2009 r. przepisów art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (ustawa o utrzymaniu czystości)² w związku z tym brak było w nim uregulowań dotyczących prowadzenia selektywnej zbiórki i odbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów. Regulamin w niektórych zapisach wykraczał poza delegację ustawową, m.in.:

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

- zobowiązywał właścicieli nieruchomości do usuwania nawisów (sopli) lodu i śniegu z okapów, rynien i innych części elewacji przylegających do chodnika, zgrabiania liści z chodników przylegających do nieruchomości na końcu okresu wegetacyjnego oraz w miarę bieżących potrzeb, dbania o estetykę nieruchomości;
- regulował mycie i naprawy pojazdów samochodowych, które powinny odbywać się w myjniach samochodowych i warsztatach naprawczych, właściciele tych zakładów obowiązani zostali do przestrzegania wymogów ochrony środowiska i gromadzenia odpadów powstających podczas tej działalności w przeznaczonych do tego pojemnikach;
- zawierał zasady rejestracji i ewidencji psów, które obejmowały m.in. obowiązek ewidencjonowania wszystkich psów, obowiązek trwałego oznakowania psów, oznakowanie psa poprzez wszczepienie mikrochipu, w przypadku gdy Gmina wprowadzi obowiązek komputerowej ewidencji psów;
- ustalał, że deratyzacji powinny dokonywać specjalistyczne jednostki posiadające odpowiednie środki do jej wykonania.

W badanym okresie, Gmina, jako członek Związku Gmin R-XXI posiadała „Plan Gospodarki Odpadami dla Celowego Związku Gmin R-XXI z siedzibą w Nowogardzie na lata 2009 - 2012” („PGO”), który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w dniu 11 października 2010 r. Wbrew art. 4 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości, stanowiącemu, że rada gminy dostosuje regulamin do gminnego planu gospodarki odpadami w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od daty uchwalenia tego planu, do czasu kontroli NIK, regulamin utrzymania czystości i porządku nie został zaktualizowany. Postanowienia regulaminu czystości i porządku nie uwzględniały wskazanych w PGO działań dotyczących m.in.:

- wydzielenia ze strumienia odpadów komunalnych zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- zapewnienia selektywnego zbierania i odbierania frakcji odpadów takich jak odpady opakowaniowe ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, metale, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, chemikalia, farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe,
- wydzielenia azbestu ze strumienia niebezpiecznych odpadów komunalnych i zapewnienie dogodnego miejsca odbioru demontowanych odpadów zawierających azbest,
- zapewnienia sposobu odbioru odpadów niebezpiecznych, poprzez np. sporządzenie harmonogramu odbioru poszczególnych rodzajów odpadów lub też organizację gminnych punktów zbiórki tych odpadów,
- zapewnienia odzysku i recyklingu odpadów wielkogabarytowych na poziomie 45%, niebezpiecznych na poziomie 20%, opakowaniowych na poziomie 60%.

Informacje o zasadach gospodarowania odpadami na terenie Gminy zamieszczone na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu nie zawierały wykazu podmiotów zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny ani wykazu podmiotów posiadających zezwolenia na wywóz odpadów komunalnych, co stanowiło naruszenie art. 3 ust. 2 pkt 6a ustawy o utrzymaniu czystości. Na stronach internetowych Urzędu powyższe informacje umieszczono w toku kontroli w dniu 24 listopada 2011 r. W badanym okresie Urząd nie podejmował działań w zakresie inicjowania i

ułatwiania tworzenia punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, wskazywania lokalizacji, w których mogą być prowadzone akcje odbierania zużytego sprzętu od mieszkańców oraz działań informacyjnych i edukacyjnych w tym zakresie. Zadanie to, zgodnie z art. 16a pkt 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach³ należało od 1 stycznia 2009 r. do obowiązkowych zadań własnych Gminy.

2. NIK pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia realizację wybranych obowiązków z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W badanym okresie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych stałych od właścicieli nieruchomości na terenie Miasta, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości, posiadało 6 podmiotów. Zgodnie z art. 7 ust. 6b tej ustawy Urząd miał obowiązek prowadzenia w formie elektronicznej ewidencji udzielonych i cofniętych zezwoleń. Ewidencja ta była prowadzona od października 2010 r., tj. z opóźnieniem 6 miesięcy w stosunku do wymaganego terminu.

Od października 2007 r. w Urzędzie prowadzono w formie elektronicznej ewidencję zawartych umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości. Obowiązek ten został nałożony na gminy ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁴ (art. 10 ust. 5), a termin jego realizacji określono na 6 miesięcy od dnia wejście w życie ustawy, tj. do 13 kwietnia 2006 r.

Według ewidencji umów liczba właścicieli nieruchomości posiadających umowy na odbiór odpadów wzrosła w badanym okresie z 1882 do 2016, a liczba właścicieli nie mających takich umów zmalała z 618 do 484. Pomimo nieposiadania przez część właścicieli nieruchomości umów na odbiór odpadów komunalnych w latach 2009-2011 (I półrocze) burmistrz nie wydawał decyzji w trybie art. 5 ust. 7 oraz art. 6 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, nakazujących właścicielom nieruchomości wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów komunalnych oraz w sprawie organizowania zastępczego odbioru odpadów od właścicieli nie mających zawartych umów na odbiór odpadów.

Burmistrz zarządzeniem z 5 kwietnia 2006 r. określił wymagania dla przedsiębiorców ubiegających się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Do czasu kontroli NIK burmistrz nie przedstawił Radzie Miejskiej projektu uchwały w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia m.in. na odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Zgodnie z art. 7 ust. 3a ustawy o utrzymaniu czystości, zmienionym przez art. 11 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie⁵ obowiązek uchwalenia przez Radę ww. wymagań powstał z dniem 1 sierpnia 2009 r.

³ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2005 r. nr 175, poz. 1458

⁵ Dz. U. z 2009 r. Nr 92, poz. 753

W badanym okresie 2 (spośród 6) przedsiębiorstwa posiadające ważne zezwolenia na wywóz odpadów komunalnych stałych składały roczne informacje (za 2009 r. i 2010 r.) określające m.in. masę i rodzaj odebranych odpadów, co było wymagane art. 9a ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości. Przedsiębiorstwa te przedkładały również terminowo comiesięczne wykazy właścicieli nieruchomości, z którymi zawarto nowe umowy na odbiór odpadów lub, z którymi umowy zostały rozwiązane lub wygasły, co było wymagane art. 9a ust. 1 ww. ustawy. Z wyjaśnień Zastępcy Burmistrza wynika, że przedsiębiorcy posiadający ważne zezwolenie na wywóz odpadów komunalnych którzy nie składali rocznych informacji o masie i rodzaju odebranych odpadów oraz miesięcznych wykazów właścicieli nieruchomości nie prowadzą działalności na terenie Gminy. Burmistrz nie wykorzystywał uprawnień do przeprowadzania kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców w zakresie jej zgodności z udzielonym zezwoleniem na odbiór odpadów komunalnych, wynikających z art. 8b ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

W latach 2009-2010 masa odebranych na terenie Gminy odpadów komunalnych wzrosła z 5634,36 do 6213,3 Mg. NIK negatywnie ocenia mały udział odpadów zbieranych selektywnie (poniżej 5 %) i brak w Gminie danych o selektywnej zbiórce odpadów ulegających biodegradacji, niebezpiecznych i budowlanych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych.

W 2010 r. na terenie Gminy ustalono występowanie 54 dzikich wysypisk i 66 w 2011 r. W wyniku ich likwidacji zebrano 30 Mg odpadów. Oględziny 5 miejsc, po zlikwidowanych dzikich wysypiskach (usytuowanych bezpośrednio przy punktach selektywnego gromadzenia odpadów) wykazały, że na 2 z nich ponownie zgromadzono odpady komunalne. Zastępca burmistrza wyjaśnił, że brak środków finansowych i fakt powstawania coraz to nowych dzikich wysypisk uniemożliwia ich całkowitą likwidację.

3. NIK pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości ocenia realizację zadań w zakresie zapobiegania zanieczyszczenia miejsc publicznych oraz zbierania z tych miejsc odpadów.

W 2008 r. Gmina w sposób prawidłowy przeprowadziła postępowanie przetargowe na sprzątnięcie i oczyszczanie terenów Gminy oraz odbiór odpadów z miejsc publicznych w latach 2008 - 2009. W umowie zawartej z wykonawcą usług należyte zabezpieczono interes Gminy, ustalając m.in. wysokość kar umownych oraz warunki i sposób ich naliczania. Na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁶ w okresie od 1 marca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. oraz od 1 lutego 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. ww. zadania powierzono w drodze konkursu Spółdzielni Socjalnej Warcisław. Udzielona Spółdzielni dotacja za rok 2010 została prawidłowo rozliczona. Oględziny 6 miejsc publicznych (2 parków i 4 ulic) wykazały, że były one utrzymane w czystości, a w miejscach tych rozlokowano uliczne kosze na odpady. W czystości utrzymano również 5 poddanych oględzinom piaskownic (2 w Kamieniu Pomorskim oraz 3 w miejscowościach na terenie Gminy). Wszystkie poddane oględzinom piaskownice znajdowały się na ogrodzonych placach zabaw. Przed każdym placem zabaw umieszczono regulamin korzystania z placu zabaw. W ww. regulaminach umieszczono zakaz wprowadzania zwierząt na plac zabaw. Na terenie każdego z badanych placów

⁶ Dz.U. Nr 96, poz. 873 ze zm.

zabaw znajdowały się kosze na odpady. Przed jednym z ww. placów zabaw umieszczono kosz na odchody zwierząt.

Obowiązujący na terenie Gminy regulamin utrzymania czystości i porządku nakładał na właścicieli obowiązek usuwania odchodów pozostawionych przez zwierzęta w miejscach publicznych, a zwolnienie zwierząt z uwięzi dopuszczalne było wyłącznie na terenach do tego wyznaczonych. Negatywnie należy ocenić fakt, że właścicielom zwierząt nie umożliwiono zwalniania ich z uwięzi gdyż Gmina nie podejmowała żadnych działań prowadzących do wyznaczenia i urzędzenia wybiegów.

4. NIK pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości ocenia wykonywanie obowiązków dotyczących budowy, utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych oraz przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji.

Urząd wywiązał się z obowiązku utrzymywania i eksploatacji szaletów publicznych oraz dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ewidencji środków trwałych Urzędu ujęto 2 szalety. Jeden z nich był obiektem przenośnym. Użytkowanie i pobieranie z korzyści z obu obiektów zostało przekazane Spółdzielni Socjalnej Warcisław, a Gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich eksploatacją. Szalet przy ulicy Lipowej został wyremontowany i przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Koszty remontu wyniosły 30 tys. zł. W 2010 r. gmina zawarła umowę z osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, w ramach której osoba ta została, jako dzierżawca nieruchomości gminnej, zobowiązana do modernizacji budynku gospodarczego na toaletę ogólnodostępną.

W badanym okresie Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, który administruje budynkami komunalnymi należącymi do Gminy, zlecał deratyzację firmie zewnętrznej. Obowiązkowa deratyzacja miejskiej oczyszczalni ścieków była zlecana firmie zewnętrznej przez zarządcę oczyszczalni - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) dostosowanie regulaminu utrzymania czystości i porządku do wymogów wynikających z obowiązujących przepisów,
- 2) przedstawienie Radzie Miasta projektu uchwały w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości - zgodnie z art. 7 ust. 3a ustawy o utrzymaniu czystości, zmienionym przez art. 11 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie z dniem 1 sierpnia 2009 r.,
- 3) udostępnienie mieszkańcom gminy aktualnej informacji o wszystkich podmiotach zbierających zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny mających siedzibę na jej terenie,
- 4) podjęcie działań w celu urzędzenia na terenie Gminy wybiegu dla zwierząt.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu bądź o działaniach podjętych w celu realizacji tych wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.